

Drivkraft.

23

Mars 2016

11

Amazone Jordbearbetning -
komplett program

12

Deutz-Fahr
- En spännande historia

14

Krone BiG X
- Kejsaren bland fälthackar

20

Premium Trygghet
- 3 eller 6 år

Motorteknikens vaggå står i Köln

När Nikolaus Otto och Eugen Langen 1869 flyttade sin motorfabrik från centrala Köln till stadsdelen Deutz på östra sidan om Rhen kunde de knappast ha anat vilken framgång deras företag skulle få. Ännu i dag tillverkas det Deutz-motorer i Deutz.

OTT ARCHITEKTEN

Så här ska den se ut, Deutz-Fahrs nya jätteanläggning i Lauingen i södra Tyskland.

Otto och Langen hade 1864 startat världens första motorfabrik, N A Otto & Cie, för tillverkning av en så kallad atmosfärisk gasmotor. Men det stora genombrottet kom 1876, efter flytten till Deutz och namnbyte på företaget till

Gasmotoren-Fabrik Deutz AG: Nikolaus Otto presenterade den första fungerande fyrtaktsmotorn, den motortyp vi numera känner som ottomotorn. Men en annan innovatörs verk kom att spela en än viktigare roll för företaget Deutz: Rudolf Diesels självtändande motor från 1892.

Deutz började tillverka dieselmotorer på licens 1897, och när

Diesels ursprungspatent utlöpte 1907 stod 3 500 Deutzanställda redo att massproducera dieselmotorer, i början främst avsedda för fartyg och lokomotiv.

Det dröjde innan Deutz blev ett namn inom jordbruket, men den marknaden skulle komma att bli en av de viktigaste för företaget. Dieselschlepper typ MTH 222, presenterad 1926, var Deutz första riktiga traktor för jordbruket, men den stora succén kom 1936: den lättskötta och rimligt prissatta Deutz typ F1M 414, kallad Elfer-Deutz ("Elvahästaren"). Fram till 1951 tillverkades 19 000 Elfer-Deutz. Genom fusioner på 1930-talet, bland annat med lastbilstillverkaren Magirus, bildades koncernen Klöckner-Humboldt-Deutz AG, KHD. Vid krigsslutet 1945 var fabriken sönderbombad, men den byggdes snart upp. Behovet av traktorer var stort: det västtyska jordbruket bestod av

Fahr startade 1870 tillverkning av skördemaskiner. Företaget var tidigt ute med självgående skördetröskor. På bilden en MDL som lanserades 1955. Deutz köpte in sig i företaget 1961 och övertog aktiemajoriteten 1968.

En Elfer-Deutz var precis vad bonden i mellankrigstidens Tyskland behövde. Den hade encylindrig, fyrtakts dieselmotor på elva hästkrafter. Den kunde fås med remskiva, fäste för slättermaskin, kraftuttag och gummihjul.

Deutz F1L 514 inledde den luftkylda eran hos Deutz. Den varade 1950–1992. Denna traktor hade en encylindrig motor på 1,33 liters volym som gav 15 hästkrafter vid 1 650 varv. Snart kom modeller med fler cylindrar.

1,9 miljoner företag med 13,5 miljoner hektar åker – och 3,3 miljoner dragdjur. Åtskilliga nya traktortillverkare dök upp.

Med erfarenheter från krigsproduktionen av luftkylda motorer för bandvagnar satsade Deutz från 1951 på luftkyllning i traktormotorerna. Deutz hade nu ett starkt program med fyra traktormodeller och fick en storhetstid. Antalet anställda var 13 000 som tillverkade 40 000 motorer, 10 000 traktorer och 6 000 nyttofordon.

1956 såldes 94 500 traktorer i Västtyskland, men snart svalnade marknaden. Fusioner, konkurser och import gick hårt åt den tyska traktorindustrin och märken som Stihl, Allgaier, Porsche, Bautz, Hatz, Hanomag, Primus, Normag, Nordtrak, Deulivag med flera försvann innan 1960-talet var slut.

Men Deutz stod starkt. 1961 invigdes en ny traktorfabrik i Köln-Kalk, söder om Deutz.

1968 lanserades Deutz storsäljande traktorserie 06, och två tillverkare av skördemaskiner köptes, Fahr i Gottmadingen i södra Tyskland och Ködel & Böhm (Köla) i Lauingen i Bayern.

KHD:s expansion nådde sin topp 1985 när motorfabriken MWM i Mannheim övertogs. Sedan vek världsmarknaden. Firandet 1992 av den miljonte tillverkade Deutztraktorn sedan 1926, och introduktionen av vattenkylda motorer, skedde i en dyster tid.

De åtgärder KHD vidtog under tunga perioder bidrog till strukturförändringar i industrin. Lastbilstillverkningen i Magirus-Deutz svajade på 1970-talet vilket ledde till att KHD och Fiat bildade Iveco 1974.

Satsningen 1985 på traktorer i Nordamerika och skapandet av Deutz-Allis slog fel, och 1990 köpte de amerikanska cheferna företaget och lade grunden till dagens storkoncern Agco. 1995 var KHD konkursmässigt efter en rad ekonomiskt svaga år och grova bokföringsbrott i ett dotterbolag. Lösningen blev att renodla verksamheten till motortillverkning, företagets ursprung, och återta namnet Deutz AG. Traktorfabriken i Köln och tröskfabriken i Lauingen, såldes till italienska Same som bildade Same Deutz-Fahr, SDF.

Sedan har Deutz tagat på, med samriskföretag i bland annat Turkiet och Kina. MWM, som tillverkar motorer på upp till 5 000 hästkrafter, såldes dock 2007. I augusti 2015 kunde Deutz AG meddela att företaget levererat nio miljoner motorer sedan starten 1867. Bland kunderna inom jordbruket finns bland annat SDF, Fendt och Zetor.

SDF var för tioalet år sedan största ägare i Deutz AG med 45 procent, men har under de senaste åren sålt av aktier till AB Volvo som i dag är störst med 25 procent. Dagens Deutz har cirka 3 700 anställda och 12 miljarder kronor i omsättning. Företaget har produktion på totalt nio platser i Nord- och Sydamerika, Kina och Europa.

Traktorfabriken inne i Köln lades ned av SDF som flyttade tillverkningen av Deutz-Fahr-traktorer till Lauingen och Treviglio i Italien. I Lauingen investeras nu 90 miljoner euro i en ny traktorfabrik, produktionen startar senare i år.

Lars Vernersson

25

Deutztraktorema i 06-serien, som introducerades 1968, blev storsäljare. De fanns med 2-, 3-, 4- och 6-cylindriga luftkylda motorer på mellan 22 och 160 hästkrafter. Här är en D 7206 med en fyra på 70 hästkrafter.

DX-serien var 1980-talets storsäljare. Särskilt de sex-cylindriga modellerna var populära i Sverige. Senare årgångar fick namnen AgroPrima, AgroXtra och AgroStar.

En AgroXtra 4.57 blev 1992 den miljonte traktorn som tillverkats av Deutz sedan starten 1926.

Agrotronmodellerna introducerades 1995. Sex år senare kom TTV-modellerna med steglös transmission från ZF.

Historical Archive SAME DEUTZ-FAHR – Treviglio – Italy